

MSI	RIIGIKOGU KANTSELEI Majandus- ja sotsiaalinfoosakond E-mail: msi@riigikogu.ee	Tel 6 31 65 02 Fax 6 31 65 04
------------	---	--

Euroopa Liidu eelarve

11.01.2003 6-5/ 22

EL eelarve koostamine

EL eelarvestamise protseduuri iseloomustab kolm põhilist elementi. Esiteks, omavahendite (i.k. *own resources*) limiit tulule, mida võib liikmesriikidelt nõuda. See on 1,27% ELi rahvuslikust kogutoodangust kuni 2006. aastani. Teiseks, keskmise pikkusega finantsproгноos, milles fikseeritakse kulutused seitsme-aastaseks perioodiks. EL finantsraamistik ehk eelarve raamid perioodiks 2000-2006 seati paika Berliini 1999.a. tippkohtumisel. Kolmandaks, Euroopa Liidu aastaeelarve, mis peab jääma omavahendite raamidesse ja vastama finantsproгноosile.

Eelarve vastuvõtmise protseduur

Eelarve kinnitamise protsessis osalevad Euroopa Komisjon, Ministrite Nõukogu, Euroopa Parlament. Esialgse eelarveprojekti esitab Komisjon hiljemalt 15.juuniks. Esimene lugemine Nõukogus toimub juulis, millele järgnevad arutelud eelnimetatud kolmes institutsioonis (ehk triloogia) ja projekti ettevalmistus Nõukogu ametnike poolt. Nõukogust jõuab eelarveprojekt Parlamenti oktoobris, kes teeb sellele omad parandused ja saadab projekti tagasi Nõukogule. Eelarve teine lugemine Nõukogus toimub novembris, misjärel saadetakse eelarveprojekt veelkord Parlamenti teisele lugemisele eesmärgiga eelarve vastu võtta. Lõpliku otsuse kohustuslike kulude (põllumajandusega seotud kulud) osas teeb Ministrite Nõukogu projekti teisel lugemisel ja mittekohustuslike kulude (põllumajandusega mitteseotud kulud) osas teeb lõpliku otsuse Parlament. (vt lisa *The Budgetary Procedure*)

Eelarve kulukomponendid

EL eelarve kulukomponendid on jaotatud peatükkideks (*headings*), mis omakorda jagunevad alalõikudeks. Eelarve peegeldab ELi poliitikaid, millest suurima tähtsusega on põllumajandus ja struktuurivahendid, teise tähtsusega on kulud sisepoliitikale (liidu sisesed kulutused uuringutele, haridusele, kultuurile, transpordile, siseturule, keskkonnale), administratsioonile (ELi institutsioonide töökulud), välispoliitikale (humanitaarabi, suhted kolmandate riikidega nt Aasiast, Ladina-Ameerikast, Lõuna-Aafrikast), liitumiseelne abi ja reservid.

Eelarve tuluallikad

Eelarvet rahastatakse peamiselt liikmesriikide poolt makstavatest omavahenditest. (vt lisa *Summary of financing of the general budget by type of own resource and by Member State, 2003*). Omavahendid jagunevad traditsioonilisteks ja uuteks. Nende alajaotus moodustub järgmistest sissemaksetest:

- põllumajandus- ja suhkrumaksud (saadakse põllumajandustoodete impordist EL mitte kuuluvatest riikides)
- tollimaksud (EL mitte kuuluvate riikide kaupadele ühtse tollitariifiiga kehtestatud erinevatest tollimaksudest kogunevad vahendid)
- käibemaks
- rahvuslikul kogutoodangul põhinev maks (iga riik maksab eelarvesse protsendiühiku oma rahvuslikust kogutoodangust)

Eesti sissemaksed EL ühispositsiooni kohaselt perioodis 2004-2006 ulatuvad 3 592,1 mln kroonini, millest traditsioonilised omavahendid moodustavad 509,1 mln krooni, käibemaks 423,3 mln krooni, RKT 2 342,3 mln krooni, Briti tagasimakse 317,4 mln krooni. (vt lisa *Eesti ja Euroopa Liit. Läbirääkimiste lõpp-pakett*)

Peale omavahendite on EL tuluallikateks veel mitmed maksud, trahvid, intressid hilinevad maksetelt, institutsioonide administratiivtegevusest tekkivad tulud, eelmise aasta eelarve ülejääk.

Liikmesriigiti olid EL eelarve suurimad finantseerijad eelmise 2002.a seisuga Saksamaa 24,4%, Prantsusmaa 16,7%, Suurbritannia 14,3%, Itaalia 13,0% ning väiksema panuse annavad Luksemburg 0,2%, Iirimaa 1,4%, Portugal 1,5%, Soome 1,5%, Kreeka 1,6% (vt lisa *Financing of the budget by Member State*).

Kokkuvõtteks

Eelarve eraldised on kahte tüüpi, millest üks peegeldab liidu kohustusi (*appropriation for commitments*) ja teine tehtavaid makseid (*appropriation for payments*). 2003.aasta eelarves kohustuste osa ulatub 99 686 mln € ja tehtavate maksete osa 97 503 mln €.

Kai Priks

MSI nõunik

631 6643

kai.priks@riigikogu.ee

Kasutatud www-aadressid:

1. Financing of the budget by Member State
http://europa.eu.int/comm/budget/pubfin/data/tabfinem_en.gif
2. Veebilehekülg EUROPA eelarve sektsioon
3. http://europa.eu.int/pol/financ/index_en.htm
4. Euroopa Komisjoni eelarve teemaline veebilehekülg
http://europa.int.eu/comm/budget/index_en.htm
5. Eesti ja Euroopa Liit. Läbirääkimiste lõpp-pakett. Finants- ja eelarvesätted.
6. <http://spunk.vm.ee/euro/lopppakett/finants.htm>
7. Budget. Own Resource Mechanism.
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/134011.htm>